

Риск и сигурност. Къде е пресечната точка?

Можем да приемем за утвърдено разбирането, че днешното общество е рисково общество (по У. Бек). Рискът е част от живота като цяло и от ежедневието ни в частност. Рисковото поведение и рисковите решения могат да са едновременно предпоставка и условие както за загуба, така и за печалба. Възникнала като техника за определяне на размера на застраховката в търговията, преминала през оценката на възможните печалби и загуби при инвестирането, днес теорията на риска и технологията на неговата оценка и управление намират приложение в много различни сфери на обществения живот. Международните стандарти показват, че управлението на риска се разглежда като задължителна част от процеса на управление на всяка публична организация.

Но управлението на риска е нещо важно не само в технологичен смисъл като приемане и следване на определени правила и процедури за оценка и реакция. Погледът към света през призмата на риска е нещо повече от технология. Разбирането за риска като израз на неопределеност, неустойчивост, несигурност, се превръща във философия, в парадигма на днешния ни глобализиращ се, взаимосвързан, фрагментиращ се и несигурен свят.

Всъщност какво е рискът? Като че ли за това обяснение има относително единство на възгледите: съчетание от вероятността да се реализира някакво вредно въздействие и размера на претърпените вреди (или щети); несъответствие

между целта и постигнатите резултати и пр. Но остават и въпроси – доколко възникването на риска е резултат от промените в средата, доколко – от реакцията спрямо тези промени, от избора на поведение и приемането на определени решения?

Нека все пак се върнем към заглавието на книгата, която предлага на читателите Юлий Георгиев. На пръв поглед в него се съдържа противоречие. В най-общ смисъл рискът е израз на някаква несигурност. Тогава може ли да има несигурност в сигурността?

Всъщност няма нищо парадоксално. Сигурността и несигурността са двете страни на нашия живот. Сигурността като потребност (по А. Маслоу), като битие и усещане много често определяме чрез несигурността, като отсъствие или ограничаване на несигурността.

От тази гледна точка използването на теорията на риска по отношение на сигурността има определен евристичен смисъл. Рискът може да бъде оценен и „измерен“ – това променя анализа и оценката на сигурността, като прави възможно използването и на качествени, и на количествени показатели.

Но „пренасянето“ на знания от теорията на риска към тематиката на сигурността не е и не може да бъде механично действие. То определено изисква творчески подход и интерпретация. В този смисъл трудът на Юлий Георгиев е първото систематизирано изследване на проблемите на приложението на теорията на риска в управлението на процесите в сферата на сигурността.

В сравнение с първото, във второто преработено и допълнено издание е засилен акцентът върху управлението на риска в сферата на националната сигурност. Формират се нови знания – и като теория, и като основа за една аналитична и управленска технология. Така резултатите от теоретичния анализ се превръщат в „указание“, в алгоритъм как да се правят нещата в живата практика.

Подчертаното внимание към практическата страна определено е свързано и с личния опит на автора, ръководил в

средата на 90-те години на миналия век (динамични и сложни) българското контраразузнаване – Националната служба за сигурност в МВР. Освен това се чувства и присъствието на преподавателя. В книгата е обособен практикум по управление на риска в сигурността, който е уникален, поне за българските условия. Използвайки своя опит в специфичната сфера на дейност на специалните служби, както и чужд опит, Юлий Георгиев поставя обучаваните в (аналитична) обстановка, близка до реалната.

В заключение бих искал още веднъж да подчертая, че този труд е полезен както за изследователите на сигурността, за ръководители и служители от структурите за сигурност, така и за студенти и специализанти в множество специалности, свързани в една или друга степен с проблемите на сигурността.

проф. д-р Юрий Търкаланов